

Літаратура і мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

Год выд. 33-й
№ 38 (1883)
12 мая 1964 г.
АУТОРАК
Цана 4 кап.

Знаёміцца з людзьмі, якіх сфатаграфавалі фотакорэспандэнт «Літаратуры і мастацтва» Ул. Крук у аўтапрычэпным цэху Мінскага аўтамабільнага завода. Гэта — тэхнолаг С. Кадніка, наладчык Р. Пашчэвіч, тэхнолаг Т. Васільева, старшы тэхнолаг В. Пянірат, слесар М. Цыцара. А разам усе яны — канструктарскае бюро. Цэхавае канструктарскае бюро, якое працуе на грамадскіх асновах. Толькі за мінулы год у вытворчасць укаранілі 150 прататыпаў гэтага бюро. Яны далі дзяржаве 50 тысяч рублёў эканоміі. А ўсяго на заводзе — 23 грамадскіх канструктарскіх бюро.

У ЦК КП БЕЛАРУСІ АБ 20-й ГАДАВІНЕ ВЫЗВАЛЕННЯ БЕЛАРУСКОЙ ССР АД НЯМЕЦКА-ФАШЫСЦКІХ ЗАХОПНІКАЎ

Гэтымі днямі Прэзідыум Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі прыняў пастанову «Аб 20-й гадавіне вызвалення Беларускай ССР ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў». У 1964 годзе спадчына 20-й гадавіны вызвалення Беларускай ССР ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Пасляваеннае правядзенне ў 1944 годзе Савецкімі Узброенымі Сіламі буйнай Беларускай аперацыі мела выключна важнае ваенна-палітычнае значэнне, карэным чынам змяніла абстаноўку на савецка-германскім фронце. Гітлераўская армія пацярпела лічба адно цяжкіе паражэнне на галоўным стратэгічным напрамку. У выніку разгону нямецкай групы арміі «Цэнтр» была пачата вызвалення Беларусі, болей частна Літвы, частка Латвіі і значная частка польскіх зямель на ўсход ад Вілені.

Самаядла знамаўся за сабоду і незалежнасць сваёй савецкай Радзімы разам з усімі народамі нашай краіны і беларускі народ. Звыш мільёна воінаў-беларусаў змагаліся з фашысцкімі захопнікамі на франтах Айчынай вайны. Больш як 370 тысяч беларускіх партызан пад кіраўніцтвам партыйных арганізацый грамілі ворага ў яго тыле. У гады Вялікай Айчынай вайны беларускі народ правяў неагнальную волю, нянавісь да ворага, храбрасць, любоў да Радзімы, яшчэ цяжэй згуртаваўся вакол Камуністычнай партыі. Адной з рашаючых умоў, забяспечыўшых перамогу над нямецка-фашысцкімі захопнікамі ў Вялікай Айчынай вайне і вызваленне савецкай зямлі, у тым ліку і Беларускай ССР, з'явілася непарушная дружба народаў Савецкага Саюза.

Працоўныя Беларусі поўныя глыбокай удзячнасці і падзякі за сваё вызваленне Камуністычнай партыі — нахціцелю і арганізатару сусветна-гістарычных перамог Савецкага Саюза ў Вялікай Айчынай вайне, якая зліла ў адзіны латок масавы гераізм савецкіх — воінаў і партызан з высокім патрыятызмам усёго савецкага народа.

Жыватворная сіла дружбы народаў Савецкага Саюза стала яшчэ больш адчувальнай у гады аднаўлення разбуранай вайной народнай гаспадаркі рэспублікі. Дзякуючы правільнай унутранай палітыцы партыі, накіраванай на планамернае развіццё ўсіх саюзных рэспублік, брацкай дапамогі народаў Савецкага Саюза працоўныя Беларусі здолелі за кароткі тэрмін не толькі залчыць раны вайны, але і забяспечыць далейшае хуткае развіццё эканоміі і культуры сваёй рэспублікі, дабіцца вялікіх поспехаў у камуністычным будаўніцтве.

ЦК КП Беларусі настанавіў адзначаць у ліпені г. 20-ю гадавіну вызвалення Савецкай Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, як вялікае свята беларускага народа. Правесці ў гэты пад знакам мабілізацыі працоўных горада і вёскі на паспяховае ажыццяўленне народна-гаспадарчых планаў 1964 года, павялічэнне выпуску прамысловых і сельскагаспадарчых прадукцый, павышэнне прадукцыйнасці працы, зніжэнне сабекошту і паліпшэнне якасці прадукцыі.

На прадпрыемствах прамысловасці, будаўніцтва, транспарту і сувязі, у калгасах і саўгасах неаходна шырока разгарнуць сацыялістычнае спарцішча працоўных за годзімі года, планаў і абавязальстваў, якія прыняты калектывам працоўных на шосты год самігоддзя.

Цэнтральны Камітэт КПБ прапанаваў аб'ёмам, гаркамом, гаррайкомом, парткомом КПБ, партрайкомом партыйным арганізмам правесці на прадпрыемствах, у калгасах, саўгасах, установах, навуцальных установах і вайсковых частках лекцыі, даклады, гутаркі, сустрэчы працоўных з удзельнікамі бабў за вызваленне Беларусі, з вэтэранамі Вялікай Айчынай вайны, збѣты былых франтавікоў і партызан, паходы і экскурсіі на месцы бабў і партызанскіх стаянкаў.

Усю работу па падрыхтоўцы і правядзенню святкаванняў дваццятгоддзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў накіраваць на далейшае павышэнне палітычнай і працоўнай актыўнасці беларускага народа ў будаўніцтве камунізма, на выхаванне працоўных у духу савецкага патрыятызму і сацыялістычнага інтэрнацыяналізму, вернасці рэвалюцыйным, баявым і працоўным традыцыям, беззапаветнай адданасці Камуністычнай партыі.

Ідэалагічнаму аздзелу ЦК КПБ даручана распрацаваць тэматыку лекцый, дакладаў, гутарак і да 20 мая 1964 года падрыхтаваць і расказаць аб'ёмам, гаркамом, райкамом і парткамом КПБ матэрыялы ў дапамогу прапагандаістам і агітатарам.

Музею Гісторыі Вялікай Айчынай вайны да 20 мая г. распрацаваць і паведаміць праз друк і радыё маршруты экскурсій і турысцкіх выездаў у месцы гэтага добраўпарадкаванага мемарыяла.

Дзяржаўнаму камітэту Савета Міністраў БССР па друку выдаць кнігі, брашуры, фотальбомы, каларыяны паштоўкі і плакаты, у тым ліку: зборнік «Сыны брацкіх народаў у бітве за Беларусь»; альбом «Вялікі подзвіг народа»; зборнік «Герой Савецкага Саюза — нашы землякі»;

зборнік успамінаў воінаў і партызан — удзельнікаў вызвалення Беларусі; аўтабіяграфіі і аўтабіяграфіі ўспамінаў працаўнікоў Беларускай ССР за пасляваенны перыяд» (рытуе ЦСУ пры Савецкім Міністраў БССР);

зборнік успамінаў воінаў і партызан — удзельнікаў вызвалення Беларусі; аўтабіяграфіі і аўтабіяграфіі ўспамінаў працаўнікоў Беларускай ССР за пасляваенны перыяд» (рытуе ЦСУ пры Савецкім Міністраў БССР);

зборнік успамінаў воінаў і партызан — удзельнікаў вызвалення Беларусі; аўтабіяграфіі і аўтабіяграфіі ўспамінаў працаўнікоў Беларускай ССР за пасляваенны перыяд» (рытуе ЦСУ пры Савецкім Міністраў БССР);

зборнік успамінаў воінаў і партызан — удзельнікаў вызвалення Беларусі; аўтабіяграфіі і аўтабіяграфіі ўспамінаў працаўнікоў Беларускай ССР за пасляваенны перыяд» (рытуе ЦСУ пры Савецкім Міністраў БССР);

Пераклячка сельскіх клубаў

Па краіне шырока ідзе пераклячка сельскіх клубаў. Усе больш сельскіх культурна-адукацыйных устаноў уключана ў гэты спосаб асабліва агляд творчай ініцыятывы работнікаў культуры і ініцыятыва аўтарства.

Сыны мы дзім слова работнікамі аўтабіяграфіі культуры і ініцыятыва аўтарства. Яны раскаваюць аб тым, што робіцца культурна-адукацыйна ў дні вясняных палаях работ.

Міла АНІСІМАВА — інспектар Любанскага раённага аздзелу культуры.

У раёне поўным ходам ідуць палаявыя работы. Нашы культурна-адукацыйныя установы выпускаюць плакаты «Хто сёння наперадзе, балямы лісьці. Яны прысвечаны тым, хто вынаходзіць у працы. Агітатары ў час аб'езда пераходзяць чытаючы калгаснікам матэрыялы з газет, праводзяць гутаркі.

Пры 11 сельскіх клубах, двух паспяховых і раённым дамах культуры створаны агітбрыгады. Імкненні арганізаваць іх работу так, каб яны выступілі з канцэртамі ў кожнай брыгадзе, асабліва ў адстаючых калгасах.

Пасля майскіх свят адбылося піць канцэрт нашых агітбрыгад. Цікава, напрыклад, прайшлі тэматычныя вясняныя канцэрты ў вёсках Ямекс (калас «40 год Кастрычніка»), Касцянкі (калас «Рассвет»), Мазурчына (калас «Праўда»).

Марыя ДАВІДУСКАЯ — загадчыца Капыльскага аздзелу культуры.

Слова падзякі мне хочацца выказаць тым, хто не шкадуе сваіх сіл, памагае ў рабоце сельскім установам культуры — нашым актывістам. Без іх нам вельмі цяжка было б працаваць. Краінае тавы, што сельскія інтэлігенты!

Іван БІСЮРКА — загадчыца Баранавіцкага раённага аздзелу культуры.

Прачытаў я на старонках газеты «Літаратура і мастацтва» расказ дырэктара Пінскага гарадскога Дома культуры І. Сакольскага і шыра ўрадаваўся таму, як клопацца яны пра сельскія ўстановы культуры, як многа робяць для паліпшэння іх работы.

Слова падзякі мне хочацца выказаць тым, хто не шкадуе сваіх сіл, памагае ў рабоце сельскім установам культуры — нашым актывістам. Без іх нам вельмі цяжка было б працаваць. Краінае тавы, што сельскія інтэлігенты!

Дзе ініцыятыва, там поспех

калгаснікі самі прапаноўваюць свае паслугі. Такім энтузіястам з'яўляецца кінамаханік Фёдар Лагіновіч. На грамадскіх асновах ён загадавае клубам у адзельніцы «Наман» саўгаса «Крыніца». Доўгі час дрэнна працаваў у гэтым адзельніцы клуб, а ўзяўся за справу Лагіновіч і адрозніў усё змянілася. Не стаяўні на чале з дырэктарам школы Браніславам Адамавічам. Лоўжскім стварылі хор і драматычны гурток. Загадчыца сельскай бібліятэкі Волга Красоўская пры актыўным удзеле мясцовых настаўнікаў правяла канферэнцыю чытачоў на энтырэціную тэму па кніжцы М. Герчыка «Ведер ірзе паўчынне».

Яшчэ не так даўно многа мы гаварылі пра клуб калгаса імя Леніна. Не клейліся там справы. І вось сёння можна сказаць, што работа ў клубе ажыццявілася. У гэтым вялікае заслуга старэйшых калгаса І. Лаўруковіча і сакратара партыйнай арганізацыі Ф. Курловіча. Калгас знайшоў сродкі на няньку баяніста. А калі ёсць баяніст, значыць будзе весела ў клубе. Стварылі хор, рэзультаты якога наведваюць 35 палаявоў і жывёлаводаў. Ужо адбыліся першыя канцэрты — у дзень свята вясяні і працы, 1 Мая і ў дзень свята Перемогі.

Есць у Баранавічах чужоўны клуб чыгуначнікаў, які ўзначальвае Нэла Наканечнікова. На ўсю рэспубліку славіцца самадзейныя калектывы гэтага клуба. Там працуюць многа добрых спецыялістаў. Але ніхто з іх сёла не адчыніў дзвярэй у сельскі клуб. Ніводнага выезда з шэфскіх канцэртаў, ніводнай творчай кансультацыі для аматараў сельскай самадзейнасці.

Няўжо для гэтага патрэбны спецыяльныя рашэнні вышэйшых інстанцый? Я веру, што ведамыя бар'еры пры жаданні можна лёгка знішчыць.

Н. ПРЫЁМКА, інспектар Дзяржінскага раённага аздзелу культуры.

У нас жа ў Баранавічах такой традыцыі, на жаль, не ёсць. Працуюць так: гарадскія ўстановы культуры самі па сабе, а мы, сельскія, таксама самі па сабе. Ведамыя бар'еры пераходзяць установам сапраўднай творчай дружбы і ўзаемадапамогі.

Успамінаю мінулы год, калі ў гарадскім парку выступілі самадзейныя калектывы з Новай Мышы і Гарадзішча. Тады ж летам і самадзейныя калектывы горада наладзілі некалькі шэфскіх канцэртаў у калгасах «Іскра», «Прагрэс», «Новы шлях».

На гэтым наша дружба спынілася. Нават у час пераклічкі сельскіх клубаў у гарадскім аздзеле культуры (загадчыца Г. Манцівіч) поўны зацікаў. Праўда, гарадскі Дом культуры (дырэктар М. Абрамовіч) узяў шэфства над клубам калгаса «Дружба». Мы ўрадаваліся. Тры дні назад заехаў у гэты клуб і дзедаўца, што з Баранавіч там нікога яшчэ не было. І гарадскія бібліятэка абавязалася памачы ажыццявіць работу бібліятэкі Каленіцкага сельсавета. Але пакуль што гэта толькі добрыя памаданні.

Есць у Баранавічах чужоўны клуб чыгуначнікаў, які ўзначальвае Нэла Наканечнікова. На ўсю рэспубліку славіцца самадзейныя калектывы гэтага клуба. Там працуюць многа добрых спецыялістаў. Але ніхто з іх сёла не адчыніў дзвярэй у сельскі клуб. Ніводнага выезда з шэфскіх канцэртаў, ніводнай творчай кансультацыі для аматараў сельскай самадзейнасці.

Няўжо для гэтага патрэбны спецыяльныя рашэнні вышэйшых інстанцый? Я веру, што ведамыя бар'еры пры жаданні можна лёгка знішчыць.

Н. ПРЫЁМКА, інспектар Дзяржінскага раённага аздзелу культуры.

Няўжо для гэтага патрэбны спецыяльныя рашэнні вышэйшых інстанцый? Я веру, што ведамыя бар'еры пры жаданні можна лёгка знішчыць.

Няўжо для гэтага патрэбны спецыяльныя рашэнні вышэйшых інстанцый? Я веру, што ведамыя бар'еры пры жаданні можна лёгка знішчыць.

Няўжо для гэтага патрэбны спецыяльныя рашэнні вышэйшых інстанцый? Я веру, што ведамыя бар'еры пры жаданні можна лёгка знішчыць.

Няўжо для гэтага патрэбны спецыяльныя рашэнні вышэйшых інстанцый? Я веру, што ведамыя бар'еры пры жаданні можна лёгка знішчыць.

Няўжо для гэтага патрэбны спецыяльныя рашэнні вышэйшых інстанцый? Я веру, што ведамыя бар'еры пры жаданні можна лёгка знішчыць.

НАМ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

Касцюкоўская і Яромінская сельская бібліятэкі Гомельскага раёна ўмела прапагандавалі перадавы вопыт і дасягненні навуцы ў сельскай гаспадарцы. Напрыклад, Касцюкоўская бібліятэка пазнаёміла хлэбаробаў мясцовай арцелі з новым спосабам падрыхтоўкі насення да сямбы, які прымяняецца ў апарна-паказальнай гаспадарцы «Вялікае» Ленінградскай вобласці. Летась з доследнага ўдзелам, над якім узяў шэфства савет сельскай бібліятэкі, быў атрыман

ны ўраднай па 36 цэнтраў ячменю. Сялета актывісты бібліятэкі пасеялі 15 гектараў ячменю. Мяркуючы атрымаць ураджай вышэйшы, чым у мінулым годзе. Л. ДРАЗДО.

Пры Касцюкоўскай сельскай клубе Дзяржынскага раёна створан клуб баявой і працоўнай славы. Савет гэтага клуба правяў вечар сустрэчы моладзі з удзельнікамі грамадзянскай і Вялікай Айчынай

вайнаў, аформіў стэнд, які расказвае аб баявых і працоўных подзвігах свая і землякоў. Надаўна ў клубе адзіраўся аграінічны куток, дзе калгаснікі могуць атрымаць неабходную літаратуру аб прымяненні мінеральных угнаенняў, даведацца, які ўплыў робяць хімія на павышэнне ўраджайнасці сельскагаспадарчых культур.

У клубе напярэдадні вясновай службы на гэтую тэму былі прагавітаны чатыры лекцыі. Н. ПРЫЁМКА, інспектар Дзяржінскага раённага аздзелу культуры.

Урачунне пасведчанню праводзіцца дзпутатамі мясцовых Саветаў. Бацькоўніцкіх прадстаўнічых грамадскіх арганізацый, таварышчы па рабоце, сябры і сявакі.

Усё больш шырокае распаўсюджанне набывае правядзенне камсамольскіх вясельяў. У радзе гарадоў і раёнаў ва ўрачуннай абстаноўцы ўрачунцы папяртаюць юнакам і дзяўчатам, якія дзякуючы іх шэфствам і дапамогам пачынаюць сваё жыццё.

Урачунне ў быт новых грамадзянскіх абрадаў і савецкіх свят атрымаў прызнанне і адбразненне сельскіх клубаў.

Адзак правядзенне новых грамадзянскіх абрадаў не набыло яшчэ шырокага распаўсюджвання ва ўсіх абласцях і раёнах рэспублікі. Гэта адначасна Савет Міністраў БССР, разглядаючы пытанне аб паліпшэнні работы савецкіх арганізацый на ўрачуненню ў быт новых савецкіх свят і грамадзянскіх абрадаў.

Адной з прычын недахопу ў ўрачуненню ў быт новых грамадзянскіх абрадаў з'яўляецца слабая работа некаторых міністэрстваў і ведамстваў рэспублікі, закліканні замясца гэтай справы. У прыватнасці, юрыдычная камісія пры Савецкім Міністраў БССР, якая

НОВАЯ АБРАДЫ—У БЫТ САВЕЦКІХ ЛЮДЗЕЙ

Мясцовыя Саветы рэспублікі набылі вопыт ўрачунення ў быт працоўных новых свят і абрадаў. Віцебскія сельскія і Мінскія прамысловыя аб'яўляючы шырока выкарыстоўваюць для выхавання насельніцтва святы вясяні, ураджая, працы. Рад райвыканком Віцебскай, Гродзенскай і Брэсцкай абласцей, Станькаўскай сельсавет Дзяржынскага раёна перабудоўваюць работу на запісе актў грамадзянскага стану, ператвараючы органы ЗАГС у простыя рэгістратары ва ўстановы па прапагандзе новых грамадзянскіх абрадаў.

У Брэсце пад Дом шлобы адведзена і абсталявана спецыяльная памяшканне. Тут праводзіцца шлобы. У ім прымуць удзел дзпутаты, прадстаўнічыя грамадскія, сявакі і знаёмых маладых. Прадстаўнічым выканком гарадскога Савета ўрачун маладых пасведчанне аб шлобы, а прадстаўнічым калектывам, сябры, таварышчы—падарункі.

Пінскі і Пружанскі гарвыканкомы, Ваўкавыскі райвыканком сумесна з партыйнымі, прафсаюзнымі і камсамольскімі арганізмамі практыкуюць урачунную рэгістрацыю нованароджаных у пэўныя

дні. Урачунне пасведчанню праводзіцца дзпутатамі мясцовых Саветаў. Бацькоўніцкіх прадстаўнічых грамадскіх арганізацый, таварышчы па рабоце, сябры і сявакі.

Усё больш шырокае распаўсюджанне набывае правядзенне камсамольскіх вясельяў. У радзе гарадоў і раёнаў ва ўрачуннай абстаноўцы ўрачунцы папяртаюць юнакам і дзяўчатам, якія дзякуючы іх шэфствам і дапамогам пачынаюць сваё жыццё.

Адзак правядзенне новых грамадзянскіх абрадаў не набыло яшчэ шырокага распаўсюджвання ва ўсіх абласцях і раёнах рэспублікі. Гэта адначасна Савет Міністраў БССР, разглядаючы пытанне аб паліпшэнні работы савецкіх арганізацый на ўрачуненню ў быт новых савецкіх свят і грамадзянскіх абрадаў.

Адной з прычын недахопу ў ўрачуненню ў быт новых грамадзянскіх абрадаў з'яўляецца слабая работа некаторых міністэрстваў і ведамстваў рэспублікі, закліканні замясца гэтай справы. У прыватнасці, юрыдычная камісія пры Савецкім Міністраў БССР, якая

рыць пры Савецкіх грамадскіх камісіях па правядзенню грамадзянскіх абрадаў. Юрыдычнай камісіі пры Савецкім Міністраў БССР прапанаваў паліпшчыць метадычнае кіраўніцтва арганізмамі ЗАГС, рэгулярна праводзіць семінары з іх работнікамі, вывучаць і папярцаюць стаяноўцы вопыт ўрачунення новых грамадзянскіх абрадаў.

Савет Міністраў БССР даручыў: Міністэрству гандлю БССР, Белкаспасу, аб'яўляючым і Мінскаму гарвыканкому — арганізаваць у абласцях цэнтрах і буйных прамысловых гарадах спецыялізаваныя магазіны, а ў раёнах і гарадах — магазіны аздзелу або паліцыі для продажу тавараў маладым, выдзеліць неабходныя памяшканні для арганізацыі банкетных залаў, размяшчэння кіёскаў па продажу кветак, сувеніраў і іншых тавараў падарунковага асартымэнту. Для выканання тэрміновых задаваў маладым на індывідуальную пашыўку адзення і абутку замясцаваць за адкрываемымі магазінамі лепшыя атэлье індывідуальнай пашыўкі;

Міністэрству культуры БССР і аб'яўляючым забяспечыць актыўны ўдзел установаў культуры ў арганізацыі і правядзенні народна-свят і сучасных абрадаў, шы-

раі абгуляць і ўкараняць перадавы вопыт з улікам мясцовых асаблівасцей і традыцый; Міністэрству культуры БССР сумесна з Саюзам пісьменнікаў, Саюзам кампазітараў рэспублікі — распрацаваць і ажыццявіць мерапрыемствы па прыцягненню пісьменнікаў і кампазітараў да напісання тэкстаў новых абрадавых песняў і музыкі;

Міністэрству аховы грамадскага парадку БССР — абгуляць і пашыраць вопыт правядзення мерапрыемстваў, звязаных з урачуннем першых пашпарту;

Дзяржаўнаму камітэту Савета Міністраў БССР па друку — забяспечыць выпуск літаратуры, якая асвятляе вопыт ўрачунення грамадзянскіх абрадаў; Дзяржаўнаму камітэту Савета Міністраў БССР па кінематографіі — шырока адлюстроўваць у кіначасопісах правядзенне ўрачунных грамадзянскіх абрадаў, разглядаць пытанне аб выпуску кароткаметражных фільмаў на гэтую тэму; Дзяржаўнаму камітэту Савета Міністраў БССР па радыёвяхаванні і тэлебачанні — арганізаваць перадачы па радыё і паказ па тэлебачанні лепшых узораў правядзення сучасных абрадаў.

папулярную кнігу і фотальбом «Мінск: даведнік «Памятныя мясціны Вялікай Айчынай вайны на тэрыторыі Беларускай ССР».

Міністэрству сувязі БССР увайць з прапагандай і Міністэрства сувязі СССР аб выпуску паштовай маркі і канвертаў, прысвечаных героям і найбольш змянальным падзеям Вялікай Айчынай вайны ў Беларусі.

Міністэрству культуры БССР, Беларускаму партыйным, савецкім, прафсаюзным, камсамольскім арганізмам у перыяд падрыхтоўкі і правядзення святкавання 20-годдзя вызвалення Беларускай ССР ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў у выглядзе выступленняў перад працоўнымі канцэртных брыгад, налектываў мастацкай самадзейнасці, паказ спектакляў, якія адлюстроўваюць гераічны подзвіг савецкага народа ў Вялікай Айчынай вайне і ў мірным будаўніцтве.

Саюзам пісьменнікаў, Саюзам кампазітараў, Саюзам мастакоў БССР, прафесіяльным творчым калектывам рэкамендавана арганізаваць творчыя спрэчкі дзейную літаратуры і мастацтва перад працоўнымі рэспублікі, у падраздаўленнях і часіах Беларускай ваянай акругі.

Беларускі артыст Леанід Валіні ў ролі Спартака ў оперы і балета амерыканскага пастаноўніка германскага балета «Спартак». Музыку лавраэта Ленінскай прэмія народнага артыста ССР А. Хадатурана. Харэаграфічна артыст і пастаноўка балетмайстра заслужанага артыста РСФСР О. Дадзішвілі. Выжывор — заслужаны рэжысёр БССР І. Абрамні. Мастак — заслужаны дзеяч мастацтва Узбескія ССР А. Дулеўскі. На заднім плане — сцэна з балета. У ролі Спартака — артыст Н. Красоўскі, Фрыгі — народная артыстка БССР Л. Ражанова.

ПА СТАРОНКАХ ЧАСОПІСАУ

Гісторыя гэтай пачатку зда- ся мне вельмі знаёмай і нават трывалай: Сяргей Чабатар, ад імя якога выдзела апавяданне, канчае ветэрынарную акадэмію, едзе працаваць на перыферыю, у невялікі гарадок на Палессе, і трапляе ў падначаленне да бялязлага і нячывстага на руку галоўнага ветэрынара вытворчага ўпраўлення Вары. І адразу ж паміж імі ўзнікае варожасць...

СЯРГЕЙ ЧАБАТАР ЗДАЕ ЭПІЗАМЕН...

вартасці. За вялікую суму, на свой страх і рызыку, купіў Штыр па- родзістага жарабка. І за гэта ледзь не быў пакараны на партыйнай лініі жарабок каштаваў вельмі ўжо дорага. На першы погляд — галава- цяпства. Але канчатковы гаспадар глядзіць здалёка наперад: «...Праз два гады жарабят ад яго будзем за вялікіх тысячы прадаваць. А ты што думаеш? Восць так і багацеюць добрыя людзі...»

НЕ ЗАБУДЕМ МЫ — НЕ ЗАБУДУЦЬ НАШЧАДКІ

Есць у Лунненскай сярэдняй школе Гродзенскага раёна «Музей баювай славы». Школьны музей. Стварылі і ўвесь час папаўняюць яго цікавымі дакументамі і рэліквіямі. А імя ўстаўляюць Міцлаву Уладзіміравічу Слямак.

СЛЕДАПЫТЫ АДНОЙ ШКОЛЫ

то з байцоў, што абаранялі ад фа- шыстаў тугійшыя месцы... Такіх прыкладаў — мноства. Выяўляючы герою бабў за вы- зваленне Гродзеншчыны, вучні вядуць вялікую пераправу з архіваў, Міністэрствам абароны, жывымі ўдзельнікамі бабў. Аднойчы пры- ходзіць да іх пісьмо ад былога сержанта С. Каліна. А ў на- ворт укладзена лістоўка, у якой расказваецца пра падвигі сямі сал- да і афіцэраў пры фарсаванні Нёмана. Па копіях узагародных лістоў, прывезеных з Міністэрства абароны, было ўстаноўлена, што ў лістоўцы гаворыцца пра бой за па- сёлка Лунна.

Там быў пахаваны. І вось цяпер у мастэчка Трая- наў, на Жытоморшчыну, часта пры- ходзіць ад лунненскіх школьнікаў пісьмы. Там жыве маці Івана Ша- рамета. «Дарэка наша мама, — пішучы вучні Надзеі Сідараўне. — Мы вельмі ганарымся Вашым сынам, які аддаў жыццё за свабоду бра- тоў-беларусаў... На агульным школьным сходзе мы прынялі ра- шэнне прасіць Савет Міністраў Беларускай ССР прасіць нашай школы імя Івана Шарамета. Па ра- шэнню выкананам Лунненскага па- сёлкавага Савета тры вучыцы па- сёлка перайменаваны ў вучыцы Ша- рамета, Нічыўранкі і Салопенкі. Цэнтральная плошча ў пасёлку на- звана Плошчай Героюў. Тут зараз на грамадскіх асновах узводзіцца абеліск у памяць героюў».

Паведзілі пра знаходку на ра- дзюму Брагіна. Неўзабаве адтуль прыйшоў усхваляваны адназ. Зем- ліны загінваюцца салдата пісалі, што сяраі Брагіна, які жывучу ў вёсцы Чырвоны Яр Хальванскага раёна, нікога не ведаў пра іх. Сям'яна і шчыра ўзятыя школьні- кам. Цяпер з пасёлка Лунна ў вёску Чырвоны Яр і наадрот часта ідзе пошта, а ў школьным музеі многае могуць расказаць пра ад- наго з іх.

...Было лета 1944 года. Войскі І-та Беларускага фронту паспя- хова вызвалілі Гродзеншчыну. У- лоч на 14 ліпеня часці 64-й Магі- лёўскай стралковай дывізіі пад ка- мандаваннем генерал-маёра Шкры- гана выйшлі дз. пасёлка Лун- на да ракі Нёман. Нёмцы выка- рысталі водную пераправу і адо- лелі добра арганізаваную абарону. Ад- наму з падарзязяльняў 433 страл-

Хто быў той лётчык, ці застаўся ён жывы? Удалося ўстанавіць, што збітага лётчыка падаралі жыхары вёскі Чарлена Спеланца Сця- пану Гурбі і Івану Андрэевічу Лала. Але Спеланца Гурбі выеха- ла з вёскі, а Івана Лалу немцы рас- стралялі ў першыя дні акупачыі яго дэпутата сельсавета. Акрамя іх, ніхто не ведаў ні прозвішча лётчы- ка, ні адкуль ён прыходзіў.

НАШЫ ІНТЭР'Ю

Па дарозе ў Аўстрыю, на штогоднюю шчырма- мню паміж ахвар фашы- зму ў гітлераўскім канц- лагерах Маўтхаўзен, пісь- меннік С. С. Смірноў, сям- гаў у Брэсце, горадзе, які, паводле яго ж слоў, стаў цэпяр яго родным. Дзесяць гадоў гітлераўскай дэнацыі Сяргей Сіргеевіч аддаў стварэнню гісторыі гер- манізацыі абароны Брэсцкай крэпасці. Кнігі пісьме- нніка пра падвигі абарон- цаў чыталі над бугам вядомыя сараз ва іх вёсцы.

С. С. СМІРНОЎ: ПА ЗАГАДЗЕ СЭРЦА

дзю абароны чытадалі. У бліжэйшыя тыдні ча- каю сігналаўнамі экзэм- плары кнігі. — Ці думаеце Вы зноў на- вярнуцца вярнуцца да таго крэпасці «Правад- нік»? — Есць у мяне жадан- не напісаць аповесць пра Брэсцкую крэпасць. Пра Брэсцкую крэпасць і будучым годзе здолею ўжо выканаць сваю задуму. Пра Брэсцкую крэпасць і будучым годзе здолею ўжо выканаць сваю задуму. Пра Брэсцкую крэпасць і будучым годзе здолею ўжо выканаць сваю задуму.

ДЗЕ ЗАЧАЛАСЯ ПУЦЬВІНА

Аўтар гэтай кнігі — Уладзімір Міцкевіч доўгі час жыў і працаваў сярэд блізка і свая- коў Якуба Коласа, сустракаўся і гутарыў з людзьмі, якія былі ў дружбе з народным пес- няром. Колас як пісьменнік добра вядомы чытачам сваімі творами. А якім ён быў у жыцці, да ўзаемаадносін з бліжнімі, з таварышамі па працы? Аўтар робіць спробу адказаць на гэтыя пытанні. Падрабязна расказвае ён пра дзяцінства і юнацтва паэта, пра родную і лю- бую сэрцу Коласа Міналеўшчыну, дзе зача- лася пучывіна песьняра...

ЛІДЗІЯ АРАБЕЙ

— Такі ўжо вісус, такі неспалучнік. — скардзіцца Тася, а вочы яе поўняцца гонарам за сына. Маладая, прыгожая жанчына, яна ідзе прыгажэйшая ад мацінскага шчасця, ад радасці, што ў яе такі ўдаль Андрэйка. Але дзяц не хоча хваліць яго. Зноў знаходзіць завадкі, каб паскардзіцца. — Не есць нічога. Накарміць яго — проста пакута. І гадзі скамянаецца бабка, мая маці? — Андрэйка, можа ты смятані заці? — пы- таецца яна. — Не хай, — адказвае Андрэйка і зноў бл- жыць да нечага цікавага, што ўбачыў у хаце. — Ну, можа, суплукі хочаш? З курчак? — Не, — раўча ацмаўляецца Андрэйка.

ТАРДЗІНА

Мая сяброўна Клава атрымала кватэру. Асобную. З двух пакоў. Вырашыла, што ста- рыя лоўкі дзі пафу ў новую кватэру не па- вязе. І вось ужо цэлы месяц яна бегае па ма- газінах, шукае мэбля — каб была прыгожая, сучасная. Дзімні яна пазнавіла мне і паведаміла, што купіла новы сервант. Вельмі прыгожы. Каб я прыйшла і паглядзець. І вось я ў Клавы. — Во, бачыш, мая абнова, — хваліцца Клава. Сервант сапраўды прыгожы. Клава наста- віла ўжо ў яго посуд — сталовы сервіз, крышталёвую вазу, і ўсё гэта, толькі што па- мытае, блішчыць, адлівае сонечныя промні.

«ТЕАТР» № 6

Расказ аб шостым нумары часопі- са «Тэатр» хочацца пачаць з навінаў. З гэтага нумара пачынаецца друка- ванне аповесці Ан Філіп «Час, які прайшоў, як уздох» і мемуары Мі- халы Жарава «Жыццё і роля». Ан Філіп — талентавіта муралістыка, слора і памочнік Жарава. Філіпа ва- ўсіх яго артыстычных уздах. Кніга «Час, які прайшоў, як уздох» выні- ла з вялікай цікавасці ў Філіпа і заслужыла высокую ацэнку патра- гаваных грамадзян: ён прысуджана ацэнка з вышэйшых літаратурных пры- зораў Францыі — прэмія «Адыстэ- лав» Аповесць Ан Філіп — гэта тонкі, пры- рыны расказ аб нараджэнні і росвіце вялікага чалавечага каханні, аб тра- гедыі смерці і аб пераадаванні гэтай трагедыі. Да аповесці спецыяльна на- пісана для часопіса «Тэатр» правмова Эльзы Трыэле. Творчым ініцыятарам і рэдактарам ста- наўляецца Ул. Пяменава. А Чарнова пачаў аб кувуры ацэнаў аблічча ацэнка і спекталі. Крытыкі і Са- раў жыва і нахвтана расказвае аб чы- новішчых сустраччч і падзеях свайго творчага жыцця.

ДВА АПАВЯДАННІ

— Такі ўжо вісус, такі неспалучнік. — скардзіцца Тася, а вочы яе поўняцца гонарам за сына. Маладая, прыгожая жанчына, яна ідзе прыгажэйшая ад мацінскага шчасця, ад радасці, што ў яе такі ўдаль Андрэйка. Але дзяц не хоча хваліць яго. Зноў знаходзіць завадкі, каб паскардзіцца. — Не есць нічога. Накарміць яго — проста пакута. І гадзі скамянаецца бабка, мая маці? — Андрэйка, можа ты смятані заці? — пы- таецца яна. — Не хай, — адказвае Андрэйка і зноў бл- жыць да нечага цікавага, што ўбачыў у хаце. — Ну, можа, суплукі хочаш? З курчак? — Не, — раўча ацмаўляецца Андрэйка.

ТАРДЗІНА

Мая сяброўна Клава атрымала кватэру. Асобную. З двух пакоў. Вырашыла, што ста- рыя лоўкі дзі пафу ў новую кватэру не па- вязе. І вось ужо цэлы месяц яна бегае па ма- газінах, шукае мэбля — каб была прыгожая, сучасная. Дзімні яна пазнавіла мне і паведаміла, што купіла новы сервант. Вельмі прыгожы. Каб я прыйшла і паглядзець. І вось я ў Клавы. — Во, бачыш, мая абнова, — хваліцца Клава. Сервант сапраўды прыгожы. Клава наста- віла ўжо ў яго посуд — сталовы сервіз, крышталёвую вазу, і ўсё гэта, толькі што па- мытае, блішчыць, адлівае сонечныя промні.

СТАРЫ БУФЕТ

Мая маці жыве з маладой сястрою Валій. Валія замужам і скор яны чаюць прыбаў- ления сям'і. Есць у мяне і яшчэ адна сястра — Тася. Яна жыве — Валодзя і Міхась. Часам усё мы збіраемся за маці. Сярэдняя сястра Тася прыклінула з мужам і з сынам Андрэйкам. Андрэйку тры гады. Ён чырваначонкі, дужы, рослы хлопчык. Тася сама ўмее шчыль, і таму Андрэйка апраўты завусьдзі, які льяцца. Гэты маленькі мужчына носяць вузкія штоні, стыльныя кашулькі. Усе мы, дарослыя, наперабой хочам заслу- жыць Андрэйкава ўвагу. Кожны з нас кліча Андрэйку да сабе, кожны хоча пагаварыць з ім, паглядзець яго беду, яго лён, грыўку. А маладая сястра, Валія, туць да сабе хлоп- чыка а асаблівай пшчотай. Хутка ж і ў яе будзе... Але Андрэйка не вельмі прымее нашы пшчоты. Ён коротка адказвае на пытанні, вы- круччаецца з рук і блыжыць да прыёмніка, каб там нешта пакуршыць, да тэлефона, каб зняць трубку.

ТАРДЗІНА

Мая сяброўна Клава атрымала кватэру. Асобную. З двух пакоў. Вырашыла, што ста- рыя лоўкі дзі пафу ў новую кватэру не па- вязе. І вось ужо цэлы месяц яна бегае па ма- газінах, шукае мэбля — каб была прыгожая, сучасная. Дзімні яна пазнавіла мне і паведаміла, што купіла новы сервант. Вельмі прыгожы. Каб я прыйшла і паглядзець. І вось я ў Клавы. — Во, бачыш, мая абнова, — хваліцца Клава. Сервант сапраўды прыгожы. Клава наста- віла ўжо ў яго посуд — сталовы сервіз, крышталёвую вазу, і ўсё гэта, толькі што па- мытае, блішчыць, адлівае сонечныя промні.

ТАРДЗІНА

Мая сяброўна Клава атрымала кватэру. Асобную. З двух пакоў. Вырашыла, што ста- рыя лоўкі дзі пафу ў новую кватэру не па- вязе. І вось ужо цэлы месяц яна бегае па ма- газінах, шукае мэбля — каб была прыгожая, сучасная. Дзімні яна пазнавіла мне і паведаміла, што купіла новы сервант. Вельмі прыгожы. Каб я прыйшла і паглядзець. І вось я ў Клавы. — Во, бачыш, мая абнова, — хваліцца Клава. Сервант сапраўды прыгожы. Клава наста- віла ўжо ў яго посуд — сталовы сервіз, крышталёвую вазу, і ўсё гэта, толькі што па- мытае, блішчыць, адлівае сонечныя промні.

ТАРДЗІНА

Мая сяброўна Клава атрымала кватэру. Асобную. З двух пакоў. Вырашыла, што ста- рыя лоўкі дзі пафу ў новую кватэру не па- вязе. І вось ужо цэлы месяц яна бегае па ма- газінах, шукае мэбля — каб была прыгожая, сучасная. Дзімні яна пазнавіла мне і паведаміла, што купіла новы сервант. Вельмі прыгожы. Каб я прыйшла і паглядзець. І вось я ў Клавы. — Во, бачыш, мая абнова, — хваліцца Клава. Сервант сапраўды прыгожы. Клава наста- віла ўжо ў яго посуд — сталовы сервіз, крышталёвую вазу, і ўсё гэта, толькі што па- мытае, блішчыць, адлівае сонечныя промні.

ТАРДЗІНА

Мая сяброўна Клава атрымала кватэру. Асобную. З двух пакоў. Вырашыла, што ста- рыя лоўкі дзі пафу ў новую кватэру не па- вязе. І вось ужо цэлы месяц яна бегае па ма- газінах, шукае мэбля — каб была прыгожая, сучасная. Дзімні яна пазнавіла мне і паведаміла, што купіла новы сервант. Вельмі прыгожы. Каб я прыйшла і паглядзець. І вось я ў Клавы. — Во, бачыш, мая абнова, — хваліцца Клава. Сервант сапраўды прыгожы. Клава наста- віла ўжо ў яго посуд — сталовы сервіз, крышталёвую вазу, і ўсё гэта, толькі што па- мытае, блішчыць, адлівае сонечныя промні.

зам з Сяргеем перажывае выход аперацыі; бачыць кожную рыску на твары. Патапіх, чую яе голас... І раптам — ідзе працяголінае вы- кладанне прапіншчэ і жэртвы дзіялог: Сяргей інструкуе мала- дых жыцьёвадоў. Тут аўтару зноў зраджывае густ. І так адрастца там, дзе І. Мляда пачынае пра- сяме кулашчыца пра абатульваючы сэнс вобраза. Так, вясёлая дзю- чына Паліна раптам усклікае: «...І да нас сюды, у Старую Гуту, увар'юцца ўвесь свет». Сяргей гу- тарыць з Палінай ад звычайных чалавечых рэчах і нечакана заў- ляе: «Маё імя часе — жыць і пра- ваць для народа». Прафесар Бур- ханаў, чамусьці (вядзіць, дзеля таго, каб падкрэсліць яго пра- стату), «пахне дзіявольным трайным адкалонам». Сяргей развітваецца на пероне вакзала з прафесарам. Бурханаў прапануе сваіму вучню застацца працаваць у Маскве. Але Сяргей адмаўляецца: «— Ляля Іва- навіч, у мяне ж блет у кішні...» Тут бы і абараць фразу. Але аў- тар прымушае Сяргея гаварыць далей: «...Маё месца там... Я ўзвусь з палешкамі несьці на пля- чыччч чалавечтв!»

ВІЛІСУ ЛАЦІСУ — 60 ГОД

Споўнілася шасцьдзесят год з дня нараджэння вядомага пісьменніка і грамадскага дзеяча Латвій Віліса Лаціса. Праўленне Саюза пісьменнікаў БССР звяр- нулася да юбіляра з наступным прытвненнем: «Дарэгі Віліс Лаціс! З глыбокай павагай, ад шчыра- га сэрца вітаем і віншаван Вас, выдатнага народнага пісьменніка і буйнейшага грамадскага дзея- ча Братняй Латвіі, у дзень Ва- шэ- го 60-годдзя.

Усю сваю кіруючую творчую энэргію, увесь свой вялікі та- лент пісьменніка і грамадзяніна Вы прысвечылі барацьбе за ле- шую, светлую долю працоўных, за новую Латвію, якая змяніла ішчасце ў братняй сямі свецкіх народаў. Ваша шматгранная лі- таратурная творчасць — гэта ма- стэцкая гісторыя жыцця і бараць- бы латышкага народа ў гады буржуазнай рэакцыі, у Вялікую Айчынную вайну і ў пасляваен- ныя гады мірнага камуністычна- га будаўніцтва.

Вашы творы ўвайшлі ў залаты фонд шматлікай латышкай са- вецкай літаратуры. Многія з іх, у тым ліку раман «Сын рыбака», «Буря», «Да новага берагу», апо- вецці, апавяданні, п'есы карыста- юцца вялікай папулярнасцю ў чытачоў Беларусі, якія глыбока ўдзячны Вам за хвалючыя, заў- сёды партыйныя і высокамасце- чыя кнігі.

Прыміце, дарэгі Віліс Лаціс, нашу шчырую да Вас любоў і па- шану. Ад усёй душы жадаем Вам здароўя, доўгіх год жыцця, ба- дзёрацы і творчага настрою.

Працтваючы публікацыю матэрыя- лаў, звязаных з шасціраўскім юбі- леем часопіс друкуе артыкул вядома- га рэжысёра М. Кінобелы «Тысяча за- гадак...» — аб не працы разам з кі- нёманіам М. Хілявічам над каме- дыяй «Як ван гэта спадабаецца».

У раздзеле «Народны тэатр» — да- кававае камедыя Украінскага дра- матурга В. Шчырава «Навар», арты- кулы аб новых працах народнага дра- матурга І. Мазыніна (у Малым тэатры), «Абу- рываны прэсцанцы» А. Сафронава (у рэжысёра на кнігі ў дапамогу рэжысё- раў і артыстам і апавяданне аб по- зыцыі і ацэнах драматычнага на- лентыва горада-героя Ленінграда.

У нумары прадстаўлены тэксма раздзелы «Новыя кнігі». Заручы- тэатр «Хроніка». Сярод матэрыялаў хронікі — нарэспандэнцыя Г. Коласа аб выкананні артыстаў Руснага драма- тычнага тэатра БССР Імя М. Горькага вай п'есы «Занепаўна» і расказ аб но- вым «Занепаўна» і расказ аб но- вым «Занепаўна». «Дзе ж івае тэатр», фотакрыс аб тэатральным жыцці Аляксандра «Затраўляны» вер- ным І. Ягорава, маленяе апавядан- цы В. Кавалеўскага «Увесь год...» і на- рэспандэнцыя аб 50-гадовым юбі- лее вядомага савецкага драматурга В. Ларэнцьева.

ПА ПРАГРАМЕ І ВЫКАНАННЮ — АДЗІН З ЛЕПШЫХ

У сімфанічным канцэрце, які адбыўся ў мінулы суботу ў зале Беларускай філармоніі, была цікавая прэмера. У выкананні Дзяржаўнага акадэмічнага харавога кааліцыя БССР, хору кансерваторыі (мастаці кіравалі калектыву — народныя артысты СССР Р. Шырма, хормайстар В. Роўда) і Дзяржаўнага сімфанічнага аркестра пад кіраваннем В. Катаева ўпершыню ў Мінску прагучала кантата Рахманінава «Вясна».

Напісаная на вершы Някрасава, кантата «Вясна» — адзін з найбольш светлых, поўных радасных паўднёвых творчых вядомых кампозітараў. Імяна такія і пачулі слухачы гэты твор вліццва выкананы ў дзень прэмеры. Абдынаны хор гучаў моцна, ярка, выразна. Адчуваліся вялікая натхненнасць усіх выканаўцаў, творчы ўдзел. Вельмі добра праспявалі невялікую па аб'ёму, але значную па эмісіі партыю саліста Усесяюзнага радыё Ю. Якушаў. Радасны настрой рахманінаўскай музыкі, энтузіязм выканаўцаў перадаліся гледачам, знайшлі ў іх жылы водгук. У выніку заключены эпізод кантаты даялася паўтарыць двойчы.

Прэмера, што набыла беларускія артысты так гарача прымаюцца публікай, што для песне-

арты, гэтай сімфонія складаная тым, што патрабуе ад выканаўцаў тонкасці, высакароднасці, мяккасці гукаўня, асаблівай інтанацыйнай чысціні, бо тут «усё чыста». Італьянская сімфонія была выканана на добрым мастацкім узроўні. Выдатна іграў група дэдукаў дыхавых інструментаў, мякка гучалі медныя, выразнымі былі струнныя. Прыгожыя тонкія нюансы, выдатная фразіроўка, якія прадманастравалі аркестру і дырыжор у гэтым творы, робяць яго выкананне сур'ёзным дасягненнем у цяперашні час і добрай заўвагай на будучае. Бо талкі сапраўднае валоданне выканаўцамі і стылявымі асаблівасцямі класічнай музыкі стварылі неабходную базу для прапаганды музыкі розных часоў, жанраў і стыляў.

Мы лічым вельмі удамай праграму рэцэнзуюмага сімфанічнага веча, якая ўключала рускую і заходнюю класіку, музыку беларускага кампазітара. Такая пабу-

дава праграмы не стала ні слухачоў, ні выканаўцаў, дае магчымасць паступова падрыхтаваць наведвальнікаў канцэртаў да слухання больш складанай музыкі нашых дзён. Думаецца, што ў наступным сезоне больш метагодна будаваць праграмы імяна на такім прыпынку, спадучаючы класічную музыку з сучаснай, удзяляючы больш увагі творам савецкіх кампазітараў, у тым ліку беларускіх.

У заключэнне некалькі слоў аб наведванні сімфанічных вечаў. Канцэрт, пра які ішла гаворка вышэй, як па праграме, так і па выкананню быў адзін з лепшых у сезоне, а ў зале было многа свабодных месцаў. І такую карціну можна назваць нярэдка. Чаму так адбываецца? Арганізатарам канцэртнай справы ў Мінску неабходна над гэтым сур'ёзна задумацца і дамагацца добрага наведвання вечаў сімфанічнай музыкі.

Б. ВІКТАРАУ.

ДА 100-ГОДДЗЯ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ Э. ВОЙНІЧ

ЯНА ЛЮБІЛА ЛЮДЗЕЙ

Наўрад ці знойдзецца ў нашай краіне прыхільны да мастацкай літаратуры чалавек, які не чытаў бы раман «Авадзень». Толькі ў савецкі час перакладзі гэтае творца ў публікацыі ў нас больш як на дваццаці мовах, у тым ліку і на беларускай, агучым тыхаром звыш трох мільёнаў экзэмпляраў. Аднак пры ўсім папулярнасці кнігі не вельмі многія чытачы ведаюць біяграфію яго аўтара. А між тым жыццё гэтага чалавека было такім жа насычаным і прыгожым, як і сам раман.

Этэль Ліліан Войніч нарадзілася 11 мая 1864 года ў Ірландыі ў сям'і вядомага ў свой час англійскага вучонага, прафесара матэматыкі Джорджа Буля. Пасля яго смерці сям'я апынулася ў цяжкім матэрыяльным становішчы, і маладой Лілі Буль трэба было дамацца аб прафесіі і заробку. Яна вельмі любіла музыку і накіравалася ў Берлін, дзе ў 1885 годзе скончыла музычную школу.

Лічыў яна будучае пісьменніца гарача захаплялася літаратурнай моцнай характару і рэвалюцыйнай накіраванасці. Асабліва яе глыбокае ўражанне зрабіла на яе кніга вядомага рускага рэвалюцыйнага пісьменніка С. Сяпінскага «Падпольны Расій». Неўзабаве Ліліан Буль пазнамаўся і з аўтарам гэтай кнігі, які жыў тады ў Лондане ў эміграцыі. З яго дапамогай яна пачала вывучаць рускую мову і ў 1887 годзе паехала ў Расію. Тут, працуючы настаяцкай музыкі, яна часна звязалася з рэвалюцыйна-настроннымі коламі рускага грамадства і не пераважала гэтых сувязей і пасля, вярнуўшыся праз два гады ў Англію. Яна была знаёма з Г. Плеханавым, П. Кропоткіным, В. Ляўніным і іншымі рускімі эмігрантамі.

Асабліва блізка Ліліан Буль пабыла з С. Сяпінска-Краўчынскім. У доме апошняга яна сутрапілася з польскім літаратарам, удзельнікам сацыяльна-рэвалюцыйнай партыі «Пралетарыят» Міхаілам Вільфрыдам Войнічам, стаўшым пасля яго жонкай.

Жыццё Э. Войніч у Расіі, якая, паводле слоў К. Маркса і Ф. Энгельса, была ў той час перадавым трагед рэвалюцыйнага руху ў Еўропе, дзейнічала будучай пісьменніцы ў асродках рускай і польскай рэвалюцыйнай эміграцыі зрабіла самы дабраворны ўплыў на яе творчасць. Можна сказаць, што імяна гэтыя акалічэнні ў значнай ступені вызначылі той ярка рэвалюцыйны і інтэлектуальны характар, якім адзначана ўся літаратурная і грамадская дзейнасць пісьменніцы.

За сваё доўгае і працавітае жыццё Э. Войніч напісала некалькі раману: «Авадзень», «Джэк Рай-мунд», «Алівія Латам», «Перапынае дружба», «Здымі абутак твой». Усе яны прасякнуты моцным пратэстам супраць прыгнёту і рудыні, вызначанае глыбокім гуманізмам і носяць на сабе адбітак сапраўднага таленту. А сярэд іх раман «Авадзень» стаў не толькі найярчэйшай з'явай у творчасці самой пісьменніцы, а і ўвайшоў у сусветную скарбніцу як адзін з самых натхненных твораў у славу вызвалення людзей.

Я меў шчасце наведаць пісьменніцу ў 1957 годзе ў яе нью-йоркскія кватэры. Пакінутая і забытая ўсімі ў зварным свеце бізнэсу, яна з сардэчнай шчырасцю чыталася да нас, да савецкіх людзей, якія ніколі не забывалі і не забудуць, што на яе палымным рэвалюцыйным творы вывоўкаўся не адно пакаленне мужных і няслонных барацьбою за волю і шчасце чалавека. У мяне і зараз, пасля таго, як 28 ліпеня 1960 г. не дачытаў нейкіх чатырох гадоў да свайго стагоддзя, Э. Войніч наўзабудзі развіталася з гэтым светам, гучаць у вусныя яе цыкія словы, сказаныя да маленькай дачкі нашага маскоўскага сябра:

— Вялікая і добрая ў цябе краіна, Ірынка. Такія нідзе больш няма. Любі яе.

Этэль Ліліан Войніч з маладых праславілася на сваю харобру, з вялікай радасцю згадалася сустрацца з савецкімі людзьмі — пісьменнікамі Пятром Глебам і Іванам Новіковым і супрацоўнікамі сакратарыята ААН Дзьмітрам Барысавым і яго дачкой Ірай. Дзьмітрам публікаваў упершыню.

Гэты здымак зроблены ў 1957 годзе ў нью-йоркскіх кватэрах Этэль Ліліан Войніч. Пісьменніца нягледзячы на сваю харобру, з вялікай радасцю згадалася сустрацца з савецкімі людзьмі — пісьменнікамі Пятром Глебам і Іванам Новіковым і супрацоўнікамі сакратарыята ААН Дзьмітрам Барысавым і яго дачкой Ірай. Дзьмітрам публікаваў упершыню.

КОНКУРС САМАДЗЕЙНАСЦІ НА ЗАВОДЗЕ

Рабочыя Полацкага завода шкловакна штогод праводзяць конкурсы мастацкай самадзейнасці. Сёлета ў конкурсе ўдзельнічалі самадзейныя калектывы трох цэху.

Размотачна-круцільны цэх, самадзейнасцю якога кіруе на грамадскіх асновах Леанід Казлоў, быў прадстаўлены хорам, мужчынскай і жаночай ванкальнымі групамі, трыо, дуэтам. Размотачна-таталля Салдатава чытала свае вер-

шы. Памочнік майстра Юрый Мішчанка арганізаваў у цэху драматычныя групы, які паставілі «Прымакі».

Цікавы было выступленне цеха вытравочнага, калектывам якога кіруе памочнік майстра Якаў Валба-тулаў.

За лепшыя выступленні журы прысудзіла ганаровыя граматы, пераходныя прызы і грошавыя прэміі.

Н. МАНОХІН.

Галоўны рэдактар Н. Е. ПАШКЕВІЧ. Рэдакцыйная калегія: Т. А. АЗТУР, Г. М. БУРАЎКІН, А. І. БУТАКОУ, К. Л. ГУБАРЭВІЧ, В. А. ДУБОВА, Г. М. ЗАГОРДНІ, В. У. ІВАНЧЫН, А. М. КАШКУРЭВІЧ, Т. Б. ЛАДЫГІНА, П. М. МАКАЛІ, А. М. МАРШОЎ-ВІЧ [адказны сакратар], Р. К. САБЛЕНКА [намеснік галоўнага рэдактара], І. А. САНКОВА, З. Ф. СТОМА, М. Г. ТЯКОЧ, Р. П. ШЫРМА.

«Літаратура і мастацтва» выходзіць у аўторак і пятніцу.

НАШ АДРАС І ТЭЛЕФОНЫ: г. Мінск, вул. Захарова, 19. Тэлефоны: прыёмны рэдакцыі — 3-24-61, на месніку галоўнага рэдактара — 3-25-25, адказнага сакратара — 3-44-04, аддзела літаратуры — 3-21-53, аддзела мастацтва — 3-24-62, аддзела культуры — 3-22-04, аддзела інфармацыі — 3-44-04, выдавецтва — 3-19-52, бухгалтэрыі — 3-11-03.

«Літаратура і искусство» — орган Міністэрства культуры і правалення Саюза пісьматэлей БССР. Мінск.

Індэкс 63856. Друкарня выдавецтва «Звязда». АТ 02924

КАНЕЦ ЛЕГЕНДЫ

Не толькі ў Каіры — па ўсёй краіне адчуваюцца сацыяльна-эканамічны перамены.

Капіталістычны сектар у гаспадарчым жыцці краіны працягвае скарачацца. У жніўні мінулага года спецыяльным дэкратам было нацыяналізавана 276 акцыянерных кампаній, у тым ліку вядомая на Арабскім Усходзе кампанія «Ідэ-ал». У сваёй заяве міністр прамысловасці Азіз Сідні адзначаў, што «грамадскі сектар і без гэтых кампаній ужо дае 68,3 працэнта прамысловай прадукцыі краіны».

Знешні гандал цалкам кантралюецца дзяржавай. З кожным годам павышаецца жыццёвы ўзровень працоўных. У 1961 годзе на дзяржаўных прадпрыемствах уведзены цвёрды мінімум зарплат — 25 піястраў за дзень замест 10—12 піястраў у мінулым.

Поспехі рэспублікі на шляху сацыяльнага прагрэсу сталі магчымымі дзякуючы сабраўскай дапамозе краі сацыялістычнага лагера і асабліва Савецкага Саюза, які прадаставіў ААР 27,2 працэнта ўсёй яе пазык. Толькі летась уступіў ў строй дзюночых дзевяці прамысловых прадпрыемстваў і 12 навуковых цэнтраў, створаных пры дапамозе СССР.

Верхні Егіпет здаўна вабіў турыстаў сваімі чудаўнымі грабніцамі і казанымі храмамі, непаўторнай прыгажосцю пейзажаў і слянуца яркім сонцам. Але цяпер у цэнтры іх увагі — Асуан, горад, з імя якога звязана вялікая афрыканская будова.

Два лаяды-экспрэсы і два чатырохкаторныя «Вайнаўты», якія штодзённа накіроўваюцца са сталіцы на поўдзень, не могуць задавоўваць усіх, хто жадае падарожнічаць. Тэсячы людзей — егіпцяны і чужаземцы — імкнучыся ў Асуан, талкі для таго, каб наглядзецца на будаўніцтва пласціны, якая неўзабаве перакрые Ніл.

Прагнутаўшы па мосце праз Ніл, наш поезд Каір — Асуан уваходзіць у вадод, які вядзе ў самае сэрца Арыны. Злева з намі развіваюцца асвятленыя промяні сонца шпілі Цытадэлі, справа шлоць маўклівае прытанне вялікіх трохкутных пісаміт. Адару за горадам пачынаюцца «суверэнітэты» ўладанні Ніла. І чым больш аддаляешся ад шумнага Каіра, тым востры адчуваеш нацыянальны егіпецкі каларыт.

Не будзе памылкай сказаць, што ўсім сваім існаваннем Егіпет абавязаны Нілу. На прасторы ад берагоў Міжземнага мора да ўзгод Нілу людзі жылі ўздоўж гэтай вялікай ракі. За ёй — бязмежная мёртва пустыня. Толькі чатыры праанты тэрыторыі краіны складаюць «карысную плошчу» Егіпта, астатнія 96 — зыбуцныя пясчкі. Інакш навука, на ўважліва, круху меншым за тэрыторыю Мінскай вобласці, працягвае 27 мільёнаў жыхароў краіны. Шчыльнасць насельніцтва тут у пяцікратна большая, чым у Мінскай вобласці разам з горадам Мінскам. Невядакова кожны кавалачак зямлі адзначаны тут слядамі гісторыі.

Піраміда Хеопса і Сфінкс у Гізе.

З акна вагона перад намі разгортваецца бясконая панарама баваўняных плантацый, зараснікаў цукровага трыснягу, палымавых гаў і нязменных карычневых узгоркаў, якія то набліжаюцца, то аддаляюцца, але ніколі не губляюцца з поля зроку.

Уначы, пры святле месяца, рака ззяе срэбрам. Тут і там мігчыць неонавыя агні. Гэта размешчаны ўздоўж Ніла гарады — Эль-Васта, Бені-Суэф, Балыяна. Але нешта ўбачыць у цэнтры сятні паселішчаў і нязменных глыбомым сном на цяноўках з трыснягу мільёны фелакі.

Нодым пакаленнем людзей падарвала жыццё гэтай вечна зялёнай стужка зямлі.

Піць тэсячы гадоў таму назад продкі сучасных фелакіў будавалі піраміды — велічныя грабніцы фараонаў, якія марылі пра бессмерце. Яны збудавалі выгнечы Мемфіс, з імя непаўторнымі плацамі і храмамі, і іншыя гарады, раскіданыя па ўсёй даліне ад Міжземнага мора да Нубійскай пустыні.

Уздоўж даліны ўздымаюцца камяніны рэліквіі, якія носяць адзнаку генаў мінулых пакаленняў. Ствараліся і разваліліся імперыі, а Ніл усё гэтак жа яна свае воды, быццам паток крыві ў жыццёвыя артары Егіпта.

Наш сусед па купе, настаўнік з Александрыі, які «хаў» у Асуан па пукцыі Міністэрства народнай асветы рэспублікі, раскажаў нам легенду, якой старажытны егіпці сонца шпілі Цытадэлі, справа шлоць маўклівае прытанне вялікіх трохкутных пісаміт. Адару за горадам пачынаюцца «суверэнітэты» ўладанні Ніла. І чым больш аддаляешся ад шумнага Каіра, тым востры адчуваеш нацыянальны егіпецкі каларыт.

Не будзе памылкай сказаць, што ўсім сваім існаваннем Егіпет абавязаны Нілу. На прасторы ад берагоў Міжземнага мора да ўзгод Нілу людзі жылі ўздоўж гэтай вялікай ракі. За ёй — бязмежная мёртва пустыня. Толькі чатыры праанты тэрыторыі краіны складаюць «карысную плошчу» Егіпта, астатнія 96 — зыбуцныя пясчкі. Інакш навука, на ўважліва, круху меншым за тэрыторыю Мінскай вобласці, працягвае 27 мільёнаў жыхароў краіны. Шчыльнасць насельніцтва тут у пяцікратна большая, чым у Мінскай вобласці разам з горадам Мінскам. Невядакова кожны кавалачак зямлі адзначаны тут слядамі гісторыі.

— Цяпер, — усміхаецца настаўнік, — Ізіс не будзе больш праляцць сваіх слэз.

І дадае летунца:

— Канец легендзе...

Нам зразумела, што хоча сказаць егіпцянін, сэрца якога поўніцца гонарам: перад вацма паўстае панарама Асуана.

Краіна да гэтага часу захавала ў адносінах да Ніла тую ж пашаху, з якой адносіліся да яго старажытны егіпцяне. У час разліў ракі фелакі спраўляюць вяселі, святы, рэлігійныя абрады. Некалі ў часы фараоў Нілу прыносілі ў ахвару самых прыгожых дзячак. Іх кідалі ў Ніл, каб вытрасіць у яго латасці і лабезнуць стыхійным бедстваў. Людзі да гэтага часу захавалі старажытную традыцыю, толькі зараз замест дзячак раць дораць багата апрадзую ляльку...

«Старажытны Асуан паламалі дзеў на тэсячу гадоў», — радасна наведваюць нам асуанцы. Тут сапраўды быццам з-пад зямлі выраслі прыгожыя шматпавярховыя дамы, акружаныя дрэвамі, баяей-

— тэлевізійныя навіны (М), 22.00 — да 50-годдзя з дня нараджэння А. Вялікага. «Пясчар з Дуброўні». Літаратурная перадача. 22.15 — «Фізікультура і спорт». Спартыўны выпуск.

Другая праграма. 11.30 — для дашкольнікаў «Арлянтыйскія школьнікі». Перадача з Ленінграда. 18.00 — «На рубіжках смігоні». Тэлевізійныя агляды сямейнага вясня (М), 18.50 — тэлевізійныя навіны (М), 19.00 — «Маленькія астрады» канцэрт. 19.35 — кінаварыянт «Атласкі сьвет». «Матрос сёння ў моры», «Сельскі ўрач». 20.20 — канцэрт. Перадача з Ленінграда. 21.00 — для веруючых і няверуючых «Па кэржыніх спеваках». Дакументальны фільм. 21.30 — «Маленькія астрады» канцэрт. (М), 22.00 — «У афры — «Маленькія астрады» канцэрт. (М), 22.00 — на жубак Бурова

12 мая

Першая праграма. 11.30 — «Авадзень». Мастацкі фільм. 17.00 — для школьнікаў і маладых школьнікаў «Горны майстар». Прэмера дзятчанага спектакля. Перадача з Ленінграда. 17.20 — праграма перадач «Чытаць коням». Алювешч Г. Палітны «Жэчак». 17.45 — тэлевізійныя навіны. 18.05 — наш праспект. У нас у гасціх — журналісты газеты «Чырвоная змена». 18.00 — Т. Абдумануаў, «Сумленне не дурэ». Прэмера тэлеспектакля. Перадача з Ленінграда. 20.20 — «У добрага гаспадары ўсё ладзіцца». Рэпертаж вясёльнай радыёкі Беларускага тэлебачання і «Сельскай газеты» аб ходзе сябу. 20.40 — музычны антракт. 20.45 — «Буйнейшы цэнтр навукі і культуры». Выступленне прафесара А. Саўчаніна, рэктара Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ул. І. Леніна. 21.00 — «Вясна Асуана». Тэлевізійная кампазіцыя (М), 21.30

13 мая

Першая праграма. 11.30 — мастацкі фільм «Шыны не будзе». 16.55 — праграма перадач. 17.00 — для школьнікаў «Сто вадзю двух сяброў» (М), 17.30 — для дашкольнікаў і маладых школьнікаў «Вні Дух і Зор астыяны». Перадача 2.я. 18.00 — «Свет сёння» (М), 18.00 — тэлевізійныя навіны. 18.50 — фестываль мастацтваў. «Маскоўскія зоркі». Зялёны канцэрт. Перадача з Крамлёўскага палаца з'ездаў. У пераважы тэлевізійныя навіны (М), 22.00 — на жубак Бурова

14 мая

Першая праграма. 11.30 — мастацкі фільм «Шыны не будзе». 16.55 — праграма перадач. 17.00 — для школьнікаў «Сто вадзю двух сяброў» (М), 17.30 — для дашкольнікаў і маладых школьнікаў «Вні Дух і Зор астыяны». Перадача 2.я. 18.00 — «Свет сёння» (М), 18.00 — тэлевізійныя навіны. 18.50 — фестываль мастацтваў. «Маскоўскія зоркі». Зялёны канцэрт. Перадача з Крамлёўскага палаца з'ездаў. У пераважы тэлевізійныя навіны (М), 22.00 — на жубак Бурова

15 мая

Першая праграма. 11.30 — мастацкі фільм «Шыны не будзе». 16.55 — праграма перадач. 17.00 — для школьнікаў «Сто вадзю двух сяброў» (М), 17.30 — для дашкольнікаў і маладых школьнікаў «Вні Дух і Зор астыяны». Перадача 2.я. 18.00 — «Свет сёння» (М), 18.00 — тэлевізійныя навіны. 18.50 — фестываль мастацтваў. «Маскоўскія зоркі». Зялёны канцэрт. Перадача з Крамлёўскага палаца з'ездаў. У пераважы тэлевізійныя навіны (М), 22.00 — на жубак Бурова

ГАСТРОЛІ ПАЧАЛІСЯ АНШЛАГАМ

Вясенняя традыцыя — пачатак гастролі ў Гомелі тэатраў з розных гарадоў краіны — не парушыла і ў сёлетнім сезоне. На гэты раз афішы паведамілі пра спектаклі Дзяржаўнага тэатра оперы і балета Маладэўскай ССР. Маладэўскія майстры мастацтва ўпершыню прыехалі ў нашу рэспубліку. Таму зусім зразумела тое халяванне, з якім яны чакалі сустрэчы з гомельцамі. Мы перапісалі галоўныя рэжысёра тэатра Я. Платона раскажаць аб гастрольным рэпертуары.

— Маладэўскія артысты, — скажаў Я. Платон, — пакежучы ў Гомелі 9 опер і 5 балетаў. Сярод іх «Кармэн» Ж. Бізэ, «Севільскі цирульнік» Дж. Расіні, «Лебедзінае возера» і «Джугені Ангелі» П. Чайкоўскага, «Рыгелета» і «Атэла» Дж. Вердзі, «Жызель» А. Адана. Прывезлі мы і некалькі нацыянальных спектакляў. Гэта — першая маладэўская опера «Грэзаван» Д. Гершфельда, якая раскажа аб барацьбе народных маскоўцаў-беларусаў за шчасце і свабоду, галеты «Зламыя мечы» Э. Лазарэва і «Світанне» В. Загорскага.

Есць у нашым рэпертуары і іншыя маладэўскія оперы і балеты: «Домініка» А. Стырча, «Аўрэлія» Д. Гершфельда. У гэтым годзе мы адзначым саракагоддзе Маладэўскай рэспублікі і гэтыя спектаклі з'яўляюцца нашай творчай справадзяннем перад сваімі землякамі.

— Раскажыце, калі ласка, аб творчым складзе тэатра.

— Калектыву ўзначальвае галоўны дырыжор, заслужаны дзеян мастацтва Латвійскай ССР Л. Кувалей. Галоўны балетмайстар тэатра — народны артыст БССР С. Дзэчын, добра знаёмы беларусам.

Спектаклі кішынёўцаў вельмі ашыганы. Яны ідуць адначасова ў двух пакаленнях — абласным драматычным і Палацы культуры імя Ул. І. Леніна.

А ў гэты ж час у Кішынёве з поспехам праходзіць гастроль Гомельскага абласнага тэатра, які пачаў 17 мая спектаклем «Сумленне».

Д. ІСАКАУ.

МАСТАЦТВА ГРУЗІН

Затра ў Дзяржаўным мастацкім музеі БССР адбываецца выстаўка сучаснага мастацтва Грузіі. На ёй будучыя прадстаўлены шчыстэ творы жывапісу, скульптуры, графікі і прыкладнага мастацтва з фондаў музеяў і Саюза мастакоў Грузіянскай ССР. Раней выстаўка экспанавалася ў Маскве, Рызе, Таліне.

Мічана ўпершыню атрымваючы магчымасць грунтоўна пазнамацца з мастацтвам сонечнай рэспублікі. Да гэтага ў нас на перасоўных выстаўках дэманстравалі толькі асобныя творы грузінскіх мастакоў.

На выстаўцы можна будзе бачыць работы такіх вядомых майстроў, як Ладз Гуліяшвілі, Алена Ахледзіяні, Ірэкелі Ачауры. Разам з тым мы атрымаем уяўленне аб творчасці прадстаўнікоў маладога пакалення мастакоў — Гурма Гелавані, Элгуджа Амашукелі, Тэймураза Кубаніяшвілі. Шырока прадстаўлены на выстаўцы нацыянальныя віды мастацтва — чаканка на металу і кераміка.

Сустрэча з талентамі, тэмпераментным мастацтвам Грузіі дэмако нам глыбей пазнаць характар братаўнага народа.

Э. ІВАНОВА.

ТАЛІНКА. ПЕЗМОЖАМ УРУЧАНЫ ПРЫЗЫ.

У Беларускай дзяржаўнай універсітэце адбылася студэнцкая навуковая канферэнцыя, на якой былі абмеркаваныя даклады «Ул. Мачоўскі і беларуская літаратура», «Новыя вершы А. Куляшова», «Раман М. Гарцакага «Віленскі камунары». На канферэнцыі прысутнічалі прадстаўнікі студэнцкіх навуковых таварыстваў універсітэтаў Адэсы, Львова, Ужгорда і Прыпяці.

М. ЛЫЧОУСКІ.

У мінацтэатры «Радзіма» працуюць лектары і ўсе мы на варце грамадскага парадку і «Нам будаваць камунізм, жыць пры музіцы». Перад пачаткам сеансаў з гутарыні ў глядзельнай зале

23 ліпеня адзначаецца ў Егіпце імя ў Каіры танскага носьці імя 23 ліпеня

выступаюць лектары і агітарыт Заводскага раёна Мінска, перадавыя вытворчасці. П. БАРОДКА.

Самадзейныя артысты калгаса імя Суворова Мядзельскага раёна пачалі і канцэрты ў суседнім калгасе імя Кірава. Калектыв самадзейнасці калгаса імя Кірава падрыхтаваў новую праграму. У лютка прыедзе да суварцаў.

Народны тэатр чыгуначнікаў станцыі Орша пазнаёміў жыхароў Дуброўна з новай сваёй работай — аператай М. Табачнікава «Люболю».

Гастроль народнага тэатра прайшла ў Дуброўна з вялікім поспехам. А. МАЦЫЛІВІЧ.

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

4 12 мая 1964 года.